

Стройко Тетяна Володимирівна
доктор економічних наук, професор;

Констатинов Вадим Артурович
*аспірант першого року навчання,
Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-14>

ЕКОЛОГІЧНІ СТАРТАПИ В УКРАЇНІ – ЧИ ПОТРІБНІ ВОНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ?

Війна в Україні збільшила прагнення впроваджувати новітні технології, які зроблять життя на війні легшим і безпечнішим та чудові продукти й застосунки, які продовжуватимуть змінювати світ.

Релокація команд, скорочення внутрішніх коштів та спад фінансових ринків, робота з бомбосховищ та коридорів, невизначеність закордонних замовників у майбутній співпраці, а також перехід деяких членів команди в ЗСУ – це проблеми, з якими зіткнулись українські стартапери.

У рейтингу Global Startup Ecosystem 2022 [1] зазначено, що через наслідки війни Україна вже опустилася на 16 позицій у порівнянні з 2021 роком. Війна загальмувала всі процеси, однак інноваційні сектори, такі як ІТ продовжують працювати. За даними звіту UVCA [2], ринок почав оживати: у 2022 році укладено 11 венчурних угод на суму \$11,5 млн, три операції на ринку приватного капіталу на суму \$4 млн і здійснено вісім екзитів на суму \$135 млн. У 2021 році фінансування стартапів із фондів венчурного капіталу (VC) у Європі досягло рекордних 116 мільярдів доларів [3].

Проте зростання інфляції та війна в Україні змінили цю позитивну тенденцію. З початком війни в Україні Томаш Кабелач, менеджер із сталого розвитку Soulmates Ventures, зазначав: «Стартапи, які зосереджені на кліматичних технологіях, відносно зберегли обсяг залучених інвестицій, як і в останньому кварталі 2021 року. Це пов'язано з тим, що кліматичні технології включають такі сектори, як енергетики чи сільського господарства, які є надзвичайно

важливими на даний момент для вирішення проблем, викликаних військовим конфліктом», і додає, що стартапи в портфелі інвестиційного акселератора процвітають [3].

Створення еко-стартапів передбачає унікальний набір викликів і можливостей. Ці стартапи зосереджуються на розробці інноваційних рішень для вирішення екологічних проблем, таких як зміна клімату, забруднення та виснаження ресурсів. Однією з ключових особливостей є акцент на стійкості та соціальній відповідальності в усіх аспектах бізнесу, від розробки продукту до управління ланцюгом поставок. Еко-стартапи часто стикаються з регуляторними перешкодами та обмеженим доступом до традиційних джерел фінансування, але вони також виграють від зростаючого споживчого попиту на екологічно чисті продукти та послуги. Загалом, успіх еко-стартапу залежить від його здатності збалансувати вплив на навколишнє середовище з фінансовою життєздатністю та масштабованістю.

Екологічні стартапи є особливим видом інновацій, впровадження яких має на меті досягти результатів для зростання економіки, а також екологічних цілей. Ці проекти стикаються з унікальними проблемами у залученні інвесторів та конкурують із традиційними підприємцями, орієнтованими лише на отримання прибутку. Такі стартапи залучають венчурний капітал і отримують нову підтримку від соціально відповідальних інвесторів, еко-інвесторів та популярних платформ краудфандингу. Деякі з них є дуже успішними як в Україні, так і в цілому світі [4].

Співзасновник cleantech-проекту Rekaва Юрій Тустановський, вважає, що українці – лише на початку шляху до свідомого виробництва та споживання. Серед основних кроків на цьому шляху – створення інфраструктури, у межах якої можна було б регулювати й сертифікувати екологічні продукти, долати проблеми «гринвошингу», сортувати сміття на органічне та неорганічне. Rekaва – український екологічний бренд, що виробляє продукти з переробленої кавової гущі, зокрема ароматичні свічки. Зараз компанія готується до випуску одноразових біорозкладних стаканів та горщиків для розсади [4].

Війна лише додає екологічних проблем та наслідків, які потрібно буде вирішувати і під час війни, і після закінчення війни. Тому в цьому питанні важливою буде підтримка з боку держави. Згідно із даними проекту «Польсько-український міст стартапів» [5], 31% українських команд отримували гранти на розвиток від Українського фонду стартапів (USF). Цей започаткований у 2020 році державний фонд за два роки своєї роботи профінансував понад 200 проектів майже на \$6,3 млн. В умовах війни USF разом із урядом зосередилися на підтримці проектів подвійного призначення для підвищення обороноздатності країни та післявоєнної відбудови. В рамках спеціальної програми підтримки надаються гранти у розмірі \$35 000 для стартапів в галузі оборонної сфери, будівництва, кібербезпеки, медицини та підтримки психічного здоров'я, освіти [6]. Це, безперечно, найбільш важливі сфери сьогодні для нашої держави.

Чому ж таки варто підтримувати екологічні стартапи під час війни. Насамперед тому, що війна руйнує природні екосистеми, завдає шкоди всім видам природних ресурсів. Екологічні стартапи можуть розробляти технології та інновації, спрямовані на збереження природи та відновлення пошкоджених екосистем.

Війна може призвести до забруднення повітря, води та ґрунту шкідливими речовинами та отруйними викидами. І саме екологічні стартапи можуть розвивати технології для очищення води та повітря, що допоможе зберегти здоров'я населення.

Відповідно інвестування в екологічні стартапи може сприяти створенню стійких та відновлюваних систем, що допоможе країні відновити українську економіку та природне середовище після завершення конфлікту. Підтримка екологічних стартапів відображає спрямування країни до інновацій та сталого розвитку, що може стати основою для майбутнього благополуччя країни після кризового періоду війни.

Отже, підтримка екологічних стартапів під час війни є важливою не лише для збереження навколишнього середовища, але і для здоров'я людей, стійкості країни та її майбутнього розвитку.

Список використаної літератури:

1. Global Startup Ecosystem 2022. URL: <https://www.startupblink.com/>
2. Ukraine deal review 2021. UVCA: May 2022. URL: <https://www.slideshare.net/UVCA/ukraine-deal-review-2021-tech-venture-capital-and-private-equity-deals-of-ukraine>
3. Томаш Кабелач. Війна в Україні остаточно змінила середовище стартапів, інтерес до інвестицій тимчасово впав на 37%. Soulmatesventures. URL: <https://www.soulmatesventures.com/the-war-in-ukraine-has-permanently-changed-the-startup-environment/>
4. Ягорі Я. Перші у світі. Як український стартап Rekaва створює свічки та стаканчики з кавової гущі. *Економічна правда*. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/25/696279/>
5. Wawak Ł., Matsuta K., Tchaikowska I., Dolinskyi N., Wróblewski J. Ukrainian startup ecosystem: Facing the challenges, seizing the opportunities, 2021. Polish-Ukrainian Startup Bridge, 2021. URL: https://www.startupbridge.eu/wp-content/uploads/2022/01/PUSB_REPORT_UKRAINIAN_STARTUP_ECOSYSTEM_2021.pdf
6. Шкіль Л. Фінансування українських стартапів під час війни: де шукати інвестиції. *AIN*. 2022. URL: <https://ain.ua/2022/11/16/finansuvannya-ukrayinskyh-startapiv-pid-chas-vijny/>